

CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

W Świeciu nad Wisłą (woj. kujawsko-pomorskie) z potężnej krzyżackiej warowni pozostały ruiny: cylindryczna 35 m wieża zwieńczona blankami, skrzydło północne będące niegdyś głównym domem konwentu, fragmenty murów obwodowych, część baszty. W średniowieczu stała tu potężna twierdza, jedno z najwspanialszych założeń w Europie, stolica pogranicznej komturii. Zamek położony strategicznie w widłach Wdy i Wisły, chroniony dodatkowo systemem fos, potężnymi murami, był ogniwem w łańcuchu zamków i strażnic państwa zakonnego odległych od siebie o dzień jazdy konnej.

Świecie należy do najstarszych grodów nadwiślańskich założonych przez książąt pomorskich. Pierwszym władcą, który utrwalił Świecie w jednym ze swych dokumentów w 1198 r., był książę Grzymistaw. W 1243 r. książę Świętopelk zbudował warowny gród mimo przeszkód ze strony Krzyżaków i założył komorę celną dla kontroli handlu wiślanego. Po zajęciu Pomorza Gdańskiego przez rycerzy zakonnych przyszła kolej na Świecie. Załoga grodu pod dowództwem kasztelana Bogumiła z Pakości dzielnie odpierała ataki. Mimo bohaterskiej dwumiesięcznej obrony Bogumił poddał gród we wrześniu 1309 r. pod warunkiem swobodnego opuszczenia go przez załogę. (...)

Będąc siedzibą komtura stojącego na czele konwentu (rodziny zakonnej) zamek pełnił funkcje administracyjne, gospodarcze, wojskowe, klasztorne, z kaplicą zamkową, kapitułarzem - miejscem zebrań konwentu, refektarzem - jadalnią, dormitorium - sypialnią, infirmerią - szpitalem. System fortyfikacji oraz zgromadzone zapasy żywności pozwalały przetrwać wielomiesięczne oblężenie.

W czasie wielkiej wojny z Zakonem Krzyżackim 1410 r. pod Świeciem nastąpiła koncentracja sił krzyżackich, gdyż spodziewano się uderzenia wojsk polsko-litewskich na kierunku pomorskim. Komturem świeckim był wtedy Henryk von Plauen, człowiek gwałtowny, butny, wojowniczy, który z kilkoma tysiącami wojsk pozostał pod Świeciem i nie brał udziału w bitwie grunwaldzkiej. Na wieść o klęsce podążył do Malborka, gdzie skutecznie przygotował obronę stolicy. Obwołany wielkim mistrzem uratował Zakon przed niechybną klęską.

W czasie dalszych wojen polsko-krzyżackich komturenska warownia w Świeciu odegrała ważną rolę, przechodziła z rąk do rąk, by ostatecznie w 1461 r. przejść pod rządy polskie, stając się siedzibą starosty. Spalony i częściowo zniszczony przez Szwedów w 1655 r. zamek popadł w ruinę. Podczas zaborów król pruski Fryderyk II postanowił rozebrać go na budulec. Rozbiórkę przerwał kilkadziesiąt lat później Fryderyk Wilhelm IV, polecając przeprowadzić prace renowacyjne. Na początku lat 70-tych naszego wieku podjęto próbę odbudowy zamku, skończyło się jednak na uzupełnieniu murów, położeniu dachu, pracach zabezpieczających. Ostatnimi, którzy objęli we władanie świecki zamek, są chronione nietoperze mopki, które tutaj rezydują.

Piotr Walczak, *Świecka warownia*. [w:] „Poznaj swój kraj” 11/2000, s. 30.

1. Autor opisał świecką warownię z punktu widzenia:

- A) kronikarza
- B) przewodnika turystycznego
- C) malarza
- D) historyka sztuki

2. Strategiczny charakter zamku wynikał z jego:

- A) architektury
- B) położenia
- C) zagospodarowania
- D) zabudowy

3. W tekście czytamy, że zamek:

- A) stanowił ważne centrum kulturowe
- B) był starym zamkiem piastowskim
- C) stanowił krzyżacką fortyfikację
- D) przechowywał skarby narodowej sztuki

4. Zamek w Świeciu posłużył Krzyżakom jako miejsce:

- A) organizacji działań wojennych
- B) dowodzenia w czasie bitwy grunwaldzkiej
- C) zarządzania życiem gospodarczym
- D) modlitw i kontemplacji

5. Polacy zaznaczyli swą obecność w Świeciu w ten sposób, że:

- A) przygotowali się w warowni do bitwy grunwaldzkiej
- B) kontrolowali w grodzie handel rzeczny
- C) bronili grodu przed najeźdźcą
- D) przetrzymali w zamku wielomiesięczne oblężenie

6. Henryk von Plauen jest ukazany w tekście jako:

- A) dobry strateg i organizator
- B) osoba bezwolna i opieszala
- C) człowiek czynu
- D) patriota

NAUKA O JĘZYKU

7. W Słowniku języka polskiego znajdziemy informacje o:

- A) zasadach pisowni wyrazu
- B) znaczeniu wyrazu
- C) osobliwej odmianie wyrazu
- D) związkach danego wyrazu z innymi

8. Aby sprawdzić poprawność użycia w zdaniu związku zapuścić żurawia, możemy sięgnąć do słownika:

- A) języka polskiego
- B) homonimów
- C) frazeologicznego
- D) mitów i tradycji kultury

9. Wyrazy słodczy, słodkość, posłodzona mają wspólny:

- A) temat
- B) rdzeń
- C) formant
- D) rodzaj

10. Wyrazem podzielnym słotwórczo jest:

- A) grzanka
- B) podejść
- C) lepszy
- D) woda

11. **Prawidłowo zestawiono wyraz podstawowy (pierwszy) z wyrazem pochodnym (drugim) w szeregu:**

- A) las - leśny B) myśl - myśleć
 C) pan - pani D) waga - uwaga

12. **Skrótowcem głoskowym jest zapis:**

- A) PO [wym. pe-o]
 B) PESEL [wym. pesel]
 C) OBOP [wym. obop]
 D) NBP [wym. en-be-pe]

13. **Upodobnienie fonetyczne, które występuje w wyrazie *przyjaźń*, określimy jako:**

- A) postępowe B) wsteczne
 C) udźwięcznienie D) ubezdźwięcznienie

14. **Upodobnienie międzywyrazowe ma miejsce w związku wyrazów:**

- A) stary dom B) stróż prawa
 C) wynik badania D) pociąg pośpieszny

15. **Podmiot domyślny znajduje się w zdaniu:**

- A) Długo zastanawiali się nad wyborem szkoły.
 B) Poczekajcie na kolegę.
 C) Moglibyśmy iść dzisiaj do kina.
 D) Nie potrafię skłamać.

16. **Zdaniem bezpodmiotowym jest wypowiedzenie:**

- A) Nie starczyło mi mąki.
 B) Ogłoszono stan alarmowy.
 C) Znów zawiadamia się o braku wody.
 D) Dlaczego oni nam przeszkadzają?

17. **Prawidłowo wskazano (podkreślono) orzeczenie w zdaniu:**

- A) Najlepsi studenci zostaną naukowcami.
 B) Była zadowolona z wyników.
 C) Spiekł raka na jej widok.
 D) Będą długo czekali na werdykt.

18. **Prawidłowo napisano nazwę:**

- A) Aleja Róż B) Plac Unii Lubelskiej
 C) Aleje Ujazdowskie D) rondo Waszyngtona

LITERATURA

19. **We fraszce J. Kochanowskiego pt. „O doktorze Hiszpanie” czytamy o:**

- A) chorobie bohatera
 B) skłonności bohaterów do alkoholu
 C) umiłowaniu dobrej zabawy
 D) obowiązkach lekarza

20. **Jan Kochanowski był:**

- A) dworzaninem
 B) dramaturgiem
 C) duchownym
 D) królewskim sekretarzem

21. **W pieśni pt. „Serce roście...” znajdujemy odwołanie do filozofii:**

- A) marksistowskiej B) epikurejskiej
 C) stoickiej D) platońskiej

22. **Postacią historyczną w powieści H. Sienkiewicza pt. „Krzyżacy” jest:**

- A) Zbyszko z Bogdańca
 B) Hugo de Danveld
 C) Jurand ze Spychowa
 D) Jagienka Zychówna

23. **Podczas pobytu w Szczytnie Jurand doznał ze strony Krzyżaków:**

- A) kpiny i szyderstwa B) zaszczytów
 C) okaleczenia D) upokorzenia

24. **W przeciwieństwie do Danusi Jagienka Zychówna była:**

- A) delikatna i subtelna
 B) zaradna i przedsiębiorcza
 C) silna i odporna na trudy
 D) utalentowana muzycznie

25. **Skawiński, bohater „Latarnika”, wzruszył się czytając słowa:**

- A) „Do kraju tego, gdzie kruszynę chleba podnoszą z ziemi przez uszanowanie dla darów nieba - tęskno mi, Panie”.
 B) „Bądź na wieki pochwalon, nieśmiertelny Panie! Twoja łaska, Twa dobroć nigdy nie ustanie”.
 C) „Lecz zaklinam, niech żywi nie tracą nadziei i przed narodem niosą oświaty kaganiec...”
 D) „Tymczasem przenieś moją duszę utęsknioną do tych pagórków leśnych, do tych łąk zielonych...”

26. **„Pieśń o Rolandzie” to utwór:**

- A) będący eposem
 B) napisany w XVI wieku
 C) mówiący o walkach Karola Wielkiego z Saracenami
 D) stanowiący wierne odtworzenie wydarzeń historycznych

27. **Sanczo Pansa, bohater utworu pt. „Przemysłny szlachcic Don Kichote z Manczy”, został giermkim, ponieważ:**

- A) lubił książki o rycerzach
 B) zawsze chciał walczyć w słusznej sprawie
 C) skusiła go obietnica wzbogacenia się
 D) chciał osiąść na własnej wyspie

28. **Na planecie B-612 Mały Książę zajmował się:**

- A) poszukiwaniem studni
 B) pielęgnacją róży
 C) naprawą samolotu
 D) wyrywaniem baobabów

29. **Akcja dramatu pt. „Romeo i Julia” toczy się w:**

- A) Weronie B) Rzymie
 C) Mantui D) Mediolanie

30. **Bajka jako gatunek literacki zawiera:**

- A) puentę B) morał
 C) alegorię D) fabułę